

*Натяжко Інна Миколаївна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Борова В. Є.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК ТА ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Розвиток мовлення дитини є основним засобом встановлення зв'язку з навколишнім середовищем, завдяки чому здійснюється соціалізація дитини. Крім того, досвід показує, що поширення комп'ютеризації, телебачення та інших технічних засобів, доступних дітям старшого дошкільного віку як в сім'ї, так і в дошкільних закладах, обмежує безпосереднє спілкування дітей з іншими мовцями, внаслідок чого їх пізнавальна сфера і, в той же час, неї розвивається мовленнєва

Розвиток мовлення дитини є головним інструментом, за допомогою якого вона встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація дитини. Дана тема є актуальною, тому що мовленнєва діяльність є однією з провідних базисних характеристик особистості, яка формується на етапі дошкільного дитинства.

Оскільки психолого-педагогічний висновок свідчить про цінність і унікальність кожного дошкільника, слід враховувати педагогічні умови використання інноваційних технологій у сучасному закладі дошкільної освіти та саму інноваційну методика, тобто кубики Зайцева, з метою вдосконалення їх знань: методика навчання і виховання дітей, пізнання їх внутрішнього буття. Ефективним шляхом розв'язання визначеної проблеми є осмислення, узагальнення, оцінка досвіду минулого як багатого джерела ідей для подолання основних суперечностей сьогодення, а саме спадщина Аристотеля, Демокрита, Я.А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо.

Розвиток мовлення – це не лише збагачення словника, формування звукової, граматичної культури та удосконалення

зв'язного мовлення. Мовленнєвий простір, насичений зразками культури мовлення, є основним джерелом формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. У дошкільника немає іншого способу навчитися говорити, як наслідувати мову дорослих [2, с. 23].

Передумови розвитку мовлення різні і закладаються ще до народження дитини. Адже, крім спадковості, на розвиток майбутнього мовлення впливають і стосунки батьків із майбутнім малюком. Для оптимального розвитку мовленнєво компетентної і активної дитини надзвичайно важливо створити належні умови, зокрема [1, с. 4]:

- проводити просвітницьку та освітню роботу з дорослими, ознайомлюючи їх з особливостями та винятковою необхідністю сприяти своєчасному становленню мовленнєвої особистості у дошкільному дитинстві;

- спрямовувати дорослих на оптимально необхідну для малюка тривалість, кількість, якість мовленнєвих контактів;

- забезпечувати періодичне або епізодичне перебування з однолітками тих дітей, які постійно чи тимчасово перебувають удома, спонукаючи їх до пошуків партнерів задля реалізації комунікативної активності;

- організовувати життєдіяльність малюка у розміреному темпі та незмінній атмосфері доброзичливості, радості, терпимості, любові й захищеності щодо його успіхів чи невдач у мовленнєвому зростанні;

- забезпечувати спілкування з дитиною відповідно до орфоепічних норм української мови;

- уникати категоричного та безапеляційного діагностування рівня мовленнєвого розвитку дитини;

- розвивати загальну та дрібну моторику дитини, що безпосередньо впливає на розвиток мовлення;

- не порівнювати мовленнєві досягнення окремої дитини з досягненнями її ровесників [1, с. 4].

У розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку інноваційні технології та методики відіграють значну роль.

Сутність поняття «інноваційна технологія», яке представники освітнього процесу почали все частіше вживати сьогодні. Нині їх існує понад триста. На думку А. В. Шерудило, «інноваційні технології – це складні системи прийомів і методик, об'єднаних пріоритетними загальноосвітніми цілями, концептуально взаємопов'язаними між собою завданнями і змістом, формами і методами організації навчально-виховного процесу, де кожна позиція накладає відбиток на всіх інших, що і створює в результаті певну сукупність умов для розвитку вихованців» [5, с. 443].

Інноваційні технології забезпечують високий рівень освітнього процесу в широкому розумінні, сучасну педагогічну систему; у вузькому розумінні це якісний організаційний підхід, який полегшує навчальний процес і водночас робить його більш ефективним.

Методологічною основою педагогічного досвіду складають сучасні інноваційні технології пов'язані з розвитком мовлення дітей старшого дошкільного віку:

- використання методу мнемотехніки у навчанні розповідання дітей дошкільного віку;
- використання мнемотаблиць та мнемодоріжок в розвитку мови дошкільників;
- переказ казок за допомогою карток Проппа;
- нетрадиційні засоби розвитку мовлення та творчості малюків: ігри із сухим басейном;
- засоби арт-терапії [4, с. 102].

Мнемоніка, або мнемотехніка – це система різних прийомів, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення додаткових асоціацій. Такі прийоми особливо важливі для дошкільнят, так як наочний матеріал засвоюється краще вербального.

Картки Проппа. Основний вид діяльності дошкільника – гра. У процесі гри дитина пізнає не тільки навколишній світ, а й себе самого, своє місце в цьому світі. Граючи, малюк накопичує знання, освоює мову, спілкується, розвиває мислення та уяву. Джанні Радарі стверджував, що «саме в грі дитина вільно володіє мовою, говорить те, що думає, а не те, що треба. У грі немає схем і правильних зразків,

ніщо не сковає дитини. Не повчати і навчати, а грати з ним, фантазувати, вигадувати, придумувати – ось, що необхідно дитині».

Перш ніж приступити до твору казок по картах, слід організувати підготовчі ігри, в процесі яких хлопці познайомляться, і освоюють всі казкові функції. Яка робота повинна проводитися з виготовлення карт. Спочатку це можуть бути сюжети з різних книг, тобто ілюстрації. Далі можна використовувати вже більш стислі сюжети – схеми. Придумувати схематичний образ можна, та й потрібно разом з дітьми. Символи, які придумали самі діти більш запам'ятовуються. Робота з картами Проппа може бути самою різною. Можна за основу взяти тільки ці 6 функцій і працювати з ними, але якщо поступово вводити нові функції, то у дітей буде підігріватися інтерес.

Сухий басейн. Можна використовувати для будь-якого розділу мовного розвитку. Так, наприклад, для формування граматичної будови мови: у басейн поміщаються парні іграшки різного розміру. Дитині дається завдання знайти великий і маленький предмет. Він шукає, наприклад, м'яч – м'ячик, будинок будиночок, козел – козлик і так далі. Для активізації та актуалізації словника у басейн поміщаються різні тварини, дитина повинна знайти всіх домашніх тварин, потім диких. Потім перерахувати їх назви. Так можна програти з будь-якими узагальнюючими поняттями. Кожна ігрова рухова діяльність складається з трьох частин [4, с. 103].

Арт-терапія є адекватним методом допомоги дошкільникам у розвитку мовлення. До переваг використання арт-терапії в роботі з дітьми старшого дошкільного віку можна зарахувати її ресурсність, використання мови символів, задіяння тіла дитини у творчій роботі, можливість створення атмосфери емоційної близькості та розуміння і прийняття в арт-терапевтичному просторі через створені образи.

Отже, розвиток мовлення дитини є одним із основних чинників формування особистості в дошкільному дитинстві. Ступінь розвитку цієї сфери психіки визначає рівень сформованості соціально-пізнавальних досягнень дитини – потреб та інтересів, знань, умінь і навичок, а також інших психічних якостей, які є основою культури особистості. Варіативність використання різноманітних інноваційних технологій та методів в роботі з

дошкільниками у розвитку мовлення дають певні результати. Мова дітей значно покращується, діти досягають хорошого рівня розвитку дрібної моторики, а це перші кроки до успішного навчання в школі.

Список використаних джерел

1. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей: сутність та шляхи реалізації. *Дошкільне виховання*. 1999. № 6. С. 3–5.
2. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників : навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі». Київ: Світич, 2009. 160 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
4. Федорчук Е. І. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 201 с.
5. Шерудило А. В. Сутність та класифікація інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Збірник наукових праць. 2019. Випуск 18. С. 442-448.

*Райковська Світлана Юріївна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Борова В.Є.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ

Сучасні умови життя в Україні ставлять перед дошкільною освітою якісно нові завдання у сфері виховання дітей, вирішення яких сприятиме подоланню усталеного формалізму у змісті роботи закладів дошкільної освіти. Виховання громадян України має національний характер, ґрунтується на національних традиціях українського народу, є ідейною силою національної свідомості, засобом збереження національної самобутності. Сучасна модель освіти враховує особливості сучасності, адже цього вимагає